

Tilannekatsaus MAL-sopimusten toimeenpanosta ja niihin liittyvistä avustuksista

MAL-sopimusmenettely on voimassa seitsemällä suurimmalla kaupunkiseudulla. Helsingin, Tampereen, Turun ja Oulun kaupunkiseuduilla menettely otettiin käyttöön 2010-luvun alussa, ja voimassa olevat MAL-sopimukset solmittiin vuonna 2020. Vuonna 2021 menettelyä laajennettiin Jyväskylän, Kuopion ja Lahden seuduille.

Hallitusohjelman mukaisesti MAL-sopimukset on valmisteltu 12-vuotisinä siten, että ne ovat voimassa vuoteen 2031 saakka. Konkreettiset toimenpiteet koskevat vuosia 2020-2023. Sopimukset päivitetään eduskuntavaalikausittain. Valmistelu on kytketty valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne12) valmisteluun ja päivittämiseen.

MAL-sopimusmenettely on keskeinen kansallisen kaupunkipolitiikan työkalu, joka sisältyy myös valtion ja kaupunkien yhteistyönä valmisteltuun Kansalliseen kaupunkistrategiaan 2020–2030. MAL-sopimusmenettely vahvistaa seudun kuntien ja valtion välistä kumppanuutta kansallisten tavoitteiden saavuttamisessa.

MAL-sopimusmenettely on kokonaisuus, jonka lähtökohtaisena tavoitteena on yhteisvastuullisen asuntopolitiikan ohella vastata ilmastonmuutoksen haasteisiin ja rakennetun ympäristön energiatehokkuuteen. MAL-sopimusten tavoitteena on vahvistaa yhdyskuntarakenteen kestävyttä, varmistaa tarvetta vastaavan asuntotuotannon edellytykset sekä parantaa liikennejärjestelmän toimivuutta maankäytön ja liikenteen yhteensovittamisen keinoin. Ilmastonmuutoksen torjunta, rakennetun ympäristön hiilineutraalisuus, luontoarvojen säilyminen sekä asuinympäristöjen monimuotoisuus ja sosiaalinen kestävyys ovat tärkeitä suuntaviittoja.

Sopimusten toimeenpano edellyttää tiivistä yhteistyötä sekä kuntien että eri hallinnonalojen toimijoiden kanssa.

MAL-sopimuksissa on asetettu tavoitteita kaupunkiseutujen asuntotuotannolle. Toimenpiteinä on sovittu mm. uuden ja tuotantotavoitteita vastaavan, riittävän asuntokaavoituksen ohjaamisesta vyöhykkeille, missä parhaiten toteutuvat kestäväälle liikkumiselle asetetut tavoitteet. Valtio tukee asuntorakentamista ARA:n myöntämällä avustuksilla. Samalla valtio osoittaa tukea erityisesti kestävästä liikkumisesta edistäviin liikenteen toimenpiteisiin.

MAL-sopimusten toteutumista seurataan vuosittain. Kaupunkiseutujen kunnat kokoavat toimenpiteiden toteutumista koskevan seuranta-aineiston, joka käydään läpi yhteisissä seurantakokouksissa. Yleisesti voi todeta, että MAL-sopimusten toimenpiteiden toteuttaminen ja sopimusmenettelylle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet hyvin. MAL-sopimusten lähtökohtana oleva kokonaisvaltainen kaupunkiseudun kuntien välinen suunnitteluyhteistyö (MAL-suunnittelu) on edennyt hyvin. Seudulliset rakennemallit, rakennesuunnitelmat, kehityskuvat ja kaupunkiseutusuunnitelmat ovat nykyisin olennainen osa kuntien välistä strategista yhteistyötä.

Valtio-osapuoli valmistelee parhaillaan kaikille kaupunkiseuduille yhteisiä valtakunnallisia seurantaindikaattoreita, joiden avulla tarkastellaan MAL-sopimusten vaikuttavuutta laajemmin. Valtakunnallinen seurantaraportti valmistuu keväällä 2023 niin, että tulokset ovat käytettävissä hallituskauden vaihtuessa tapahtuvassa MAL-sopimusten päivityksessä.

YM ja LVM asettivat joulukuussa 2021 työryhmän tekemään MAL-sopimusmenettelyä koskevan arviointi- ja kehittämisselvityksen. Kesäkuussa 2022 valmistunut selvitys ”Edunvalvonnasta yhteisen hyvän tavoitteluun” <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-555-9> osoitti, että MAL-

sopimusmenettelyä pidetään yleisesti toimivana välineenä yhteisten kumppanuutta ja kestävyyttä edistävien tavoitteiden saavuttamiseksi. MAL-sopimusmenettelyn edelleen kehittämiseksi selvitys sisältää suosituksia, joita tarkastellaan ja huomioidaan seuraavaa sopimuspäivitystä valmisteltaessa.

TAE: 2023, MAL-avustukset

Suurimpien kaupunkiseutujen maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevalla sopimusmenettelyllä (MAL) vahvistetaan sekä kuntien keskinäistä, että kuntien ja valtion eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä seutujen toiminnallisen kokonaisuuden parantamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuonna 2023 jatketaan seitsemälle kaupunkiseudulle (Helsingin, Tampereen, Turun, Oulun, Lahden, Jyväskylän ja Kuopion) solmittujen 12-vuotisten MAL-sopimusten vuosille 2020—2023 osoitettujen toimenpiteiden toteuttamista ja toteuttamisen seurantaa. MAL-sopimuksien toteutus ja tukitoimet luovat kestävää ja vähähiilistä yhdyskuntarakennetta.

Vuonna 2023 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 25 000 000 euroa siten kuin asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamiseen vuosina 2020—2023 myönnettävistä valtionavustuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella ([441/2020](#)) tarkemmin säädetään.

Vuonna 2023 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista käynnistysavustuksia yhteensä enintään 39 000 000 euroa valtion ja MAL-seutujen välisiin maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksiin sitoutuneissa kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain ([604/2001](#)) mukaisia vuokra-asuntoja muille kuin erityisryhmille.

Käynnistysavustuksen suuruus on Helsingin seudulla 10 000 euroa ja Tampereen, Turun sekä Oulun seuduilla 3 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Kaikilla MAL-sopimuksiin sitoutuneilla seuduilla puurunkoisille asuinkerrostaloille myönnetään lisäksi 5 000 euron erillinen asuntokohtainen käynnistysavustus edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.